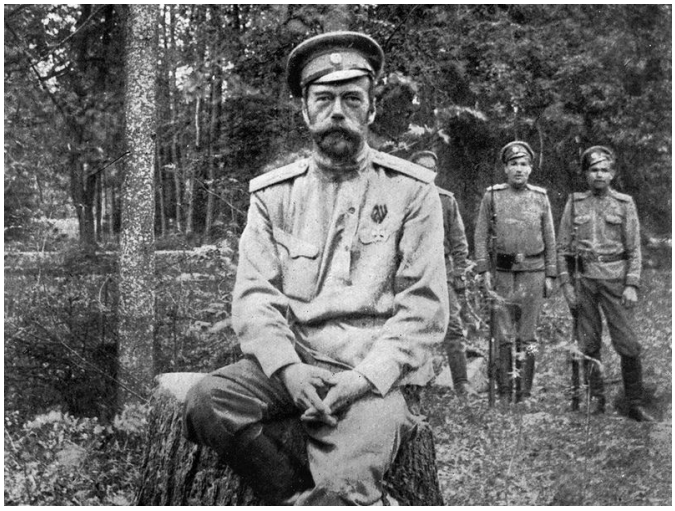

Cu prilejul centenarului Revoluției Bolșevice din Octombrie, publicația flux.md m-a solicitat să răspund unor întrebări despre răsturnarea regimului țarist, regimul comunist sovietic și Rusia contemporană. Răspunsurile se găsesc mai jos. (Ninel Ganea)

1.Care sunt originile spirituale, intelectuale și ideologice ale Revoluției din Octombrie?

O întrebare care ar necesita cel puțin un tratat. Există suficiente explicații plauzibile, multe dintre ele complementare, care se învârt în jurului unui adânc și incontesabil clivaj care s-a produs în societatea rusă, între o elită occidentalizată, pe de o parte, și o Biserică și un popor, încă pravoslavnici.

Această schismă în interiorul comunității apare invariabil în romanele rusești de sec XIX, este discutată pe larg de Părintele Georges Florovsky, dar și de mulți alții.

Diferențele de interpretare au în vedere, în special, punctul inițial în care începe surparea socială. Unii comentatori vorbesc de momentul Petru Movilă și „robia scolastică”, alții amintesc de reformele lui Petru cel Mare, de tragedia schismei, de cezaropapismul Țarului Alexei șamd.

Așadar, Revoluția are cauze foarte profunde, exploatate la momentul oportun cu eficiență de bolșevici.

În opinia mea, explicația cea mai convingătoare și punctuală pentru dezastru rămâne cea furnizată de Sfinții de la Optina: ticăloșirea oamenilor, decadența morală, bestializarea tot mai rapidă. Starețul Varsanufie îi spunea unui fiu duhovnicesc, la începutul secolului trecut: „Totul s-a schimbat. Căsătoria nu mai este recunoscută, desfrânarea este peste tot. Ca duhovnic, aflu multe la spovedanie, deși desigur că nu pot vorbi despre asta. Grozăvii mi se arată. Și chiar ei spun că nu știau ce fac”

2.De ce această lovitură de stat s-a produs anume în Rusia și în ce măsură este vorba despre ”un proiect de import”?

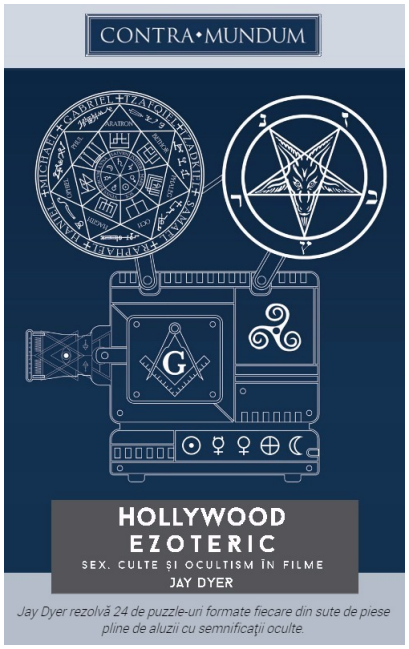
Ambele Revoluții, atât cea din Februarie cât și cea din Octombrie, au fost lovituri de stat dar legătura dintre ele este, din păcate, prea puțin discutată.

Căderea Țarului, urmată firesc de anarhie și dezastru, fructificate de comuniști, a fost instrumentată, în primul rând, de forțe locale, aflate sub diverse influențe, unele străine, mai mult sau puțin relevante. Cei implicați în lovitura de stat din februarie au admis, ulterior, fără nuanțe, că prăbușirea regimului și a monarhului a fost o conspirație. A recunoscut-o Miliukov, liderul cadeților, au făcut-o generalul Rusky și generalul Alexeyev, cei care l-au arestat pe Țar la Pskov, a spus-o și Țarul Nicolae al II-lea când l-a indicat printre trădători chiar pe unul dintre unchii săi.

În același timp, documentele istorice relevă o subvenționare financiară masivă a Revoluției din Februarie, dar și a celei din Octombrie. După cum demonstrează profesorul Sutton, în cartea sa inegalabilă „Wall-Street și Revoluția Bolșevică”, sursele de finanțare erau diferite, dar interesul primordial era cam același: anihilarea morală, socială și economică a Rusiei.

Revoluția a survenit în Rusia pentru că Vechiul Regim capotase aproape peste tot în fața

Revoluției Mondiale. Singurele bastioane rămase în picioare au fost demantelate la sfârșitul Primului Război Mondial. Ne putem întreba doar retoric de ce oare monarhia britanică nu a mișcat un deget să își salveze rudele din Rusia, iar cei care au încercat să o facă au fost, culmea, verii imperiali din Germania?!

3.Regimul sovietic a produs o ideologie specifică, numită și religia civilizației sovietice. Care ar fi cauzele și trăsăturile definitorii ale sovietolatriei? Cum ați explica faptul că la distanța de mai bine de un sfert de veac virusul comunismului sovietic mai persisită în Rusia și în alte țări din fostul lagăr socialist?

Comunismul a fost văzut de foarte mulți istorici și filosofi drept o erezie. O erezie de factură gnostică. Iar comunismul sovietic a reprezentat cea mai fidelă și crâncenă întrupare a acestei razne, cu tot cortegiul nesfârșit de victime. Așadar, atașamentul față de comunism nu se poate explica suficient prin categorii sociologice și politice obișnuite. Comuniștii promit o nouă eră, o nouă ordine (mondială), un nou veac, în care toate suferințele și nevoile oamenilor vor dispărea. Acesta este un mesaj specific chiliast, milenarist, care apare astăzi și în versiuni mai moderate, dar nu mai puțin eretice.

În consecință, persistența acestui „virus” poate fi explicată prin decreștinarea tot mai accentuată a lumii, chiar și după căderea oficială a comunismului.

4.Criticii experimentului sovietic se referă de cele mai multe ori la efectele politice și economice ale acelei perioade, operând cu sistemul de referință al democrației occidentale. De ce aspectele de ordin religios, spiritual, metafizic rămân de cele mai multe ori pe plan secund?

Ca fim cinstiți trebuie spus că, de multe ori, nici măcar efectele politice și economice nu au fost devoalate în întregime. Să ne amintim cum un Galbraith susținea, prin anii ’70, că economia sovietică va depăși în scurt timp economiile mai libere din Occident, asta deși mizeria și dezastrul rusesc erau limpezi. Antony Sutton a arătat clar cum economia sovietică a supraviețuit doar pe baza ajutoarelor tehnologice secrete, oferite de occidentali, în timp ce linia oficială ne vorbea despre Războiul Rece.

În fine, proiectele de naționalism economic, etatism agresiv și socialism sunt încă pe masă, ba chiar revin în forță. Despre crimele în masă există încă „nuanțe” și „evaluări”, iar scandalul din jurul Cărții Negre a Comunismului, vezi, de pildă, reacțiile unui Noam Chomsky, arată că adevărul despre comunismul sovietic este în continuare greu de înghițit. Nu aș fi deloc mirat să descopăr reevaluări de substanță ale progresului economic adus de comunismul rusesc.

În aceste condiții, cu atât mai mult, „bilanțul” religios nu prezintă vreun interes și e mai bine să fie ocultat. Cine are nevoie să știe de sfinții catacombelor, câtă vreme au existat preoți colaboraționiști și securiști, asupritori ai mărturisitorilor...

În fine, pentru modernitatea liberală, necomunistă, însăși ideea de Biserică este, de cele mai multe ori, revoltătoare, fiind considerată un anacronism în calea Progresului.

5.În mod curent se consideră că liberalismul și comunismul ar reprezenta două ideologii diametral opuse. Însă la o privire mai atentă putem identifica o serie de coincidențe și complementarități izbitoare. Dumneavoastră cum ați descrie deosebirile și similitudinile dintre cele două teorii politice?

Există deosebiri importante între cele două ideologii, pe care nu mă voi strădui să le enumăr acum, deoarece sunt limpede explicate în alte locuri, mult mai bine decât aș putea-o face eu. Aș spune doar, pe scurt, că liberalismul țintește cu alte mijloace, mult mai respirabile, în primă instanță, același ideal chiliast despre care, în secolul trecut, a avertizat în nenumărate rânduri părintele Serafim Rose. De pilda, în unele societăți oculte din secolul XIX, liberalii erau plasați în cercul cel mai îndepărtat de adevărata putere a organizației, acolo unde se aflau egalitariștii radicali.

Este drept că puțină lume discută asemănările. Ori, ceea ce au în comun cele două curente sunt presupozițiile metafizice și antropologice, iar de aici apar ceea ce dumneavoastră numiți „coincidențe și complementarități izbitoare". Ambele ideologii l-au exclus total pe Dumnezeu, „o ipoteză de care nu au nevoie", când nu luptă deschis împotriva Lui, văd omul ca pe o mașină autosuficientă, iar lumea ca pe un ceasornic care poate funcționa nereglat (cazul liberal) sau are nevoie constantă de o rearanjare și reîntoarcere cu barosul.

6.Unii cercetători susțin precum că proiectul comunist și-a găsit o continuare logică în proiectul globalist. În ce măsură găsiți întemeiată această opinie?

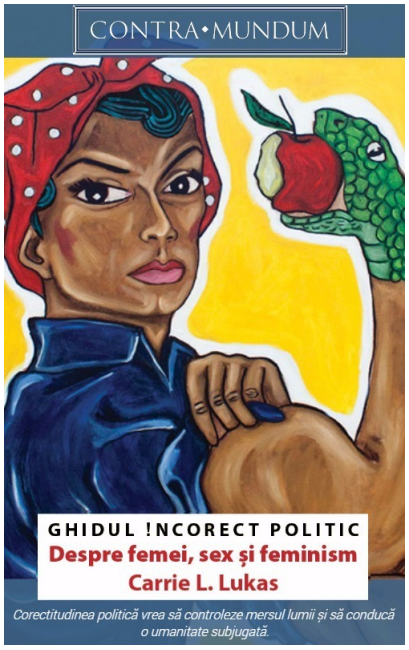
Nu există o deosebire esențială între cele două, fiind vorba de unul și același proiect, acela al Revoluției Mondiale, după cum o dovedesc nenumărate studii academice. Ca să dau doar o ilustrare simbolică: formula „Noua Ordine Mondială", în versiunea sa originală, de comunism global, apare în prima scriere în tandem a lui Marx și Engels, cu mult înainte de a fi pe buzele și în scrierile membrilor din Comisia Trilaterală, Consiliul Relațiilor Externe, Soros și mulți alții. „The revolutionary movement which began in 1789 in the Cercle Social, which in the middle of its course had as its chief representatives Leclerc and Roux, and which finally with Babeuf's conspiracy was temporarily defeated, gave rise to the communist idea which Babeuf's friend Buonarroti re-introduced in France after the Revolution in 1830. This idea, consistently developed, is the idea of the new world order."

7.În spațiul ex-comunist, dar și în Occident rusofobia este alimentată de confuzia menținută în mod artificial între Uniunea Sovietică și Rusia (de până la 1917 sau de după 1991), crimele fostului regim comunist fiind atribuite poporului rus. E ca și cum nazismul

ar fi atribuit poporului german, ceea ce ar trebui să stârnească în mod automat germanofobia. Cui servește menținerea acestei confuzii și cum ar putea fi depășită?

Rusofobia are rădăcini foarte adânci, iar ele sunt inextricabil legate de dimensiunea ortodoxă a Rusiei, cu excepția cazurilor, deloc improbabile, în care Moscova este doar un convenabil partener într-o dialectica manipulată. În secolul XIX, în timpul Războiului din Crimeea, arhiepiscopul Parisului predica în favoarea un război sfânt al Apusului contra „ereziei lui Fotie" a cărei întruchipare era Rusia. Cu doar puțin mai devreme, la noi, Nicolae Bălcescu tuna și fulgera împotriva muscalilor, nu pentru vreun rapt teritorial al Basarabiei, ci din cauza „reacțiunii". (Avram Iancu, în schimb, din câte știu, îl lua pe țar drept garant în afacerile diplomatice avute cu austriecii) Pentru pașoptiști, Rusia era văzută, pe bună dreptate, ca principală stavilă în calea Progresului. Adică a Revoluției Mondiale. De altfel, aceasta era, în vremea respectivă, și teza lui Marx. Și se poate argumenta destul de convingător că regimul țarilor a amânat cu cel puțin un secol degringolada politică modernistă, instaurată de revoluționarii de profesie.

Dacă, pentru a mai completa puțin tabloul antirusismului, adăugăm și înșelările de tipul Fatima ne putem face o idee prin ce anume supără ideea rusă.

8.O altă confuzie frecventă în Rusia și în spațiul ex-comunist în ansamblu este

atașamentul concomitent al unei părți a populației atât față de Biserică, cât și față de civilizația sovietică prin definiție anticreștină? Ce ar trebui să se întreprindă pentru a se depăși această abordare cel puțin incoerentă? Oare însăși ierarhia bisericească n-ar putea contribui în mod substanțial la depășirea acestor rătăciri?

Nu sunt familiar cu sociologia religioasă din Rusia, dar am observat, fără mari eforturi, că există o confuzie, sa-i spunem, întreținută conștient la nivelul ierarhiei Bisericii Ortodoxe Ruse. Cu alte cuvinte, nu ar trebui să ne mire prea tare slujirea la doi stăpâni a omului simplu, cât timp Patriarhia Moscovei lansează „icoane" ale lui Stalin, inclusiv în calendarul bisericesc, episcopii depun coroane de flori la muzee închinate dictatorilor comuniști șamd.

Nu știu ce clarificări am putea aștepta din partea BOR. În ultima variantă de catehism apărută în spațiul public rus sunt condamnați, de pildă, cei care se opun ecumenismului.

9. Cum se explică faptul că la distanța de peste un sfert de veac de la căderea comunsmului și prăbușirea URSS mausoleul lui Lenin rămâne intact, iar rămășițele pământești ale acestuia nu sunt înhumate? Explicațiile care țin de menajarea sensibilităților unei părți a persoanelor în etate, care nutresc anumite nostalgii, ca și cele de oportunitate politică nu rezistă criticii. Care ar fi cauzele de ordin spiritual ce determină această paralizie volitivă și ce ar trebui să întreprindă elita rusă, Biserica, vârfurile intelectuale, administrația de stat pentru a ieși din mrejele acestui blestem istoric?

Lepădarea de comunism nu a avut loc până acum și sunt toate șansele să întârzie mult și bine. Nu este doar simbolică această prezență, ci dă seamă de o anumită continuitate între comunism și epoca de după. Rămășitele Falsului Dimitrie au fost spulberate în secolul XVII, tocmai pentru a se rupe o legătură cu un trecut sângeros și nelegitim. Ca ortodocși, putem avea obiecții legate de acea practică concretă, dar astăzi nu putem aduce nicio critică la înhumarea unuia dintre cei mai mari criminali ai istoriei, și a înceta venerarea lui.

„Paralizia volitivă” de care amintiți cred că are legătură cu o detoxifiere spirituală și ideologică inexistentă. La prima impresie, Biserica ar trebui să spună lucrurilor pe nume în această situație tipică mai degrabă lumii păgâne, dar cât timp iconografia comunistă stă bine merci lângă cea ortodoxă nu văd de ce am aștepta să se întâmple firescul.

10.În ultimii ani tot mai multă lume privește spre Rusia ca spre bastionul mondial al valorilor tradiționale. Ar putea oare curentul de opinie antiliberal din Rusia să avanseze la dimensiunile unei Revoluții Conservatoare cu impact global și care sunt, în opinia dumneavoastră, șansele unei resurecții religioase de anvergură, ce ar putea elimina din scena istoriei paradigma liberală dominantă?

Din păcate, sunt mai sceptic în ceea ce privește perspectiva unei Rusii drapată în culorile tradiționalismului, ca o alternativă reală la maladia apuseană. De altfel, din capul locului toata problema pare pusă dialectic, cu un Occident care se sinucide și o Rusie care dă semne de vitalitate sănătoasă. Boala însă nu este liberalismul, ci modernitatea.

În prezent, Rusia se situează adeseori pe poziții conservatoare admirabile, cum ar fi, de pildă, în chestiunea protecționsmului cultural. Dar altfel, Biserica este condusă de colaboratori ai securității, este suficient de ecumenistă încât să ridice legitime semne de întrebare în privința unui „globalism religios”, nu există o distincție clară între trecutul comunist și cel monarhic, Vladimir Putin chiar, într-un discurs, l-a blamat pe Țarul Nicolae al II-lea, apare și admirația față de un „alb” ca Ivan Ilyn, la rândul său admirator al bonapartistului Kornilov etc. E un amestec ideologic tulbure care parvine din Rusia, ceea ce mă face să fiu rezervat, fără a mai insista acum pe biografii și evenimente inconfortabile pentru orice creștin.

Dar sunt de acord cu dumneavoastră că doar o resurecție religioasă ne poate salva de modernitate, și nu paliativele vânturate de țari falși.

Interviu realizat de Iurie Roșca și publicat inițial pe flux.md și estica.eu